

REMISSVAR

Datum
2018-09-18
Ert datum
2018-05-23

Diariernr
2018-05200
Er referens
Fö2018/00578/RS

LED-STÖD-RÄTTS
Hanna Pütsep
010-240 40 59
hanna.putsep@msb.se

Regeringskansliet
Försvarsdepartementet
103 33 Stockholm

Betänkandet SOU 2018:31 En ny lag om operativt militärt stöd mellan Sverige och Finland

Utredningen om en rättslig reglering av försvarssamarbetet med Finland (Utredningen) har i betänkandet *En ny lag om operativt militärt stöd mellan Sverige och Finland* lagt fram flera författningsförslag som ska möjliggöra att ett beslut om att ge eller ta emot militärt stöd mellan Sverige och Finland ska kunna fattas med tillräcklig skyndsamhet samt att finska styrkor som lämnar stöd till Sverige ska ha nödvändiga befogenheter.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) är positiv till Utredningens förslag att möjliggöra militärt stöd mellan Sverige och Finland. MSB vill i sitt svar nedan framförallt påminna om vikten av att även beakta de civila aspekterna av mottagandet av internationellt militärt stöd.

Totalförsvarsplanering

Med anledning av den säkerhetspolitiska utvecklingen i Sveriges närområde har berörda aktörer återupptagit totalförsvarsplaneringen. MSB och Försvarsmakten har regeringens uppdrag att gemensamt och kontinuerligt främja och utveckla en sammanhängande totalförsvarsplanering. För att säkerställa att stöd kan genomföras utifrån en riktig avvägning mellan militära och civila behov samt med bästa förutsättningar anser MSB att ett potentiellt operativt militärt stöd mellan Sverige och Finland bör hanteras som en tillkommande dimension i pågående totalförsvarsplanering.

Värdlandsstöd

För att åstadkomma en effektiv användning av inkommande internationellt stöd krävs ett så kallat värdlandsstöd (*Host Nation Support* eller *HNS* på engelska). Värdlandsstöd handlar om att ge och ta emot internationellt stöd, såväl civilt som militärt. Varje land som engagerar sig i samarbeten som innebär givande och mottagande av stöd behöver planera för vad som behöver förberedas och ordnas för att inkommande hjälp ska kunna användas så

snabbt, effektivt och ändamålsenligt som möjligt. Stödlandets personal och utrustning ska kunna tas emot och ges förutsättningar att verka på ett effektivt sätt. På samma sätt behöver värdlandets arbetssätt och strukturer anpassas så att den inkommande hjälpen kan hanteras på ett bra sätt.

MSB har utarbetat ett koncept för svenskt mottagande av utländskt civilt stöd genom att bl.a. ta fram en vägledning samt en operativ förstärkningsresurs. Mot bakgrund av MSB:s erfarenheter av arbetet med värdlandsstöd gör MSB följande reflektioner.

Utredningens förslag handlar om förutsättningarna för att ta emot och ge militärt stöd. Försvarsmakten är den myndighet som har det huvudsakliga ansvaret för att ombesörja mottagandet av utländskt militärt stöd. Mottagandet av utländska militära styrkor kommer dock påverka även civila aktörer och medföra behov av stöd från dessa. Försvarsmakten behöver därför förmedla till civila aktörer vilka behov det inkommande militära stödet har.

Utländska styrkor som vistas i Sverige kommer sannolikt att påverka t.ex. infrastruktur och samhällets funktioner. De kommer troligtvis behöva stöd från civila aktörer i form av t.ex. transporter, logistik, hälso- och sjukvård samt annan försörjning och service. Mottagandet av utländskt stöd kan därutöver försvåras av administrativa hinder. Det kan t.ex. röra sig om krav på tillstånd eller begränsningar vad gäller införsel av varor eller rätten att verka inom reglerade yrken. Finska styrkor skulle därför direkt eller indirekt behöva samverka med de civila aktörer som berörs av deras närvaro eller som ska stödja dem.

I en situation där Sverige begär militärt stöd från Finland kommer läget i landet sannolikt vara sådant att även civilt utländskt stöd kommer behövas, från t.ex. Finland. Detta är aspekter som behöver beaktas i arbetet med både civilt och militärt stöd så att nödvändig samordning sker. Både det civila och militära inkommande stödet förväntas ha behov av svenska civila resurser och samordningen är därför nödvändig för att kunna göra korrekta avvägningar mellan de olika behoven. Det är även viktigt med samordning så att t.ex. nödvändig åtskillnad mellan civilt och militärt stöd kan göras när det krävs av folkrättsliga skäl.

Sammantaget ser MSB att svenskt mottagande av internationellt stöd kan innefatta både civila och militära aktörer både på stödgivar- och stödmottagarsidan. Denna tänkbara komplexitet innebär att ett effektivt värdlandsstöd vid mottagande av militärt stöd kräver samverkan med civila aktörer och en civil-militär planering på såväl strategisk som operativ nivå som är anpassad utifrån den svenska kontexten.

MSB ser mot denna bakgrund att det finns behov av ett svenskt koncept för mottagande av utländskt militärt stöd. Ett sådant koncept skulle möjliggöra ett

effektivt och samordnat värdlandsstöd till utländska militära styrkor. Det fördjupade svensk-finska försvarssamarbetet skulle kunna erbjuda en lämplig utgångspunkt för att ta fram ett svenskt koncept för mottagande av internationellt militärt stöd. MSB har en samordnande roll i förhållande till andra civila aktörer på nationell nivå och bör därför vara Försvarsmaktens främsta samarbetspart vad gäller omhändertagandet av det civila perspektivet. Även i de fall när värdlandsstödet hanteras på regional nivå bör myndigheter på nationell nivå hållas informerade.

Information till allmänheten

Om Sverige begär militärt stöd från Finland med följderna att finska styrkor ska vistas och verka i Sverige kommer det vara viktigt att allmänheten får information om detta. Det är angeläget att behovet av information till allmänheten beaktas och att det sker nödvändig samverkan med civila myndigheter med uppdrag att samordna information till allmänhet och media, inklusive MSB.

Ny förordning om utlämnande av sekretessbelagda uppgifter

Utredningen föreslår en ny förordning som ska möjliggöra att uppgifter som omfattas av sekretess enligt 15 kap. 2 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska kunna delas inom ramarna för den nya lagen om militärt stöd mellan Sverige och Finland (*förordningen om utlämnande av sekretessbelagda uppgifter vid operativt militärt stöd mellan Sverige och Finland*). Från svensk sida är det Försvarsmakten, Försvarets materielverk och Totalförsvarets forskningsinstitut som föreslås omfattas av den nya förordningen. MSB vill uppmärksamma regeringen på att det skulle kunna uppstå situationer där det även finns behov av att dela uppgifter mellan Finland och svenska civila myndigheter, såsom MSB eller länsstyrelserna, både i planeringen och genomförandet av stöd enligt den nya lagen om militärt stöd. Detta kan naturligtvis ske genom att uppgifterna delas via Försvarsmakten. MSB föreslår dock att regeringen överväger att närmre se över om även centrala civila aktörer borde omfattas av den nya förordningen om utlämnande av sekretessbelagda uppgifter.

I detta ärende har generaldirektören Dan Eliasson beslutat. Myndighetsjuristen Hanna Pütsep har varit föredragande.

Dan Eliasson

Hanna Pütsep